

Babits Mihály – az évforduló előtt

Minden, magára valamit is adó felsőoktatási munkahely és kutató közösség rendszeres összejöveteleken hallatja hangját az oktatási és kutatási területén felmerülő fontos, állandó vagy aktuális kérdésekről. Ennek a hagyománynak megfelelően rendezi most az ELTE BTK Irodalomtörténeti Intézetének keretében működő Modern Magyar Irodalomtörténeti Tanszék a 2006/2007-es tanévben esedékes konferenciáját. A tanszék olyan oktatási és kutatási műhely, amelybe mindenek előtt az itt tanító oktatók tartoznak. De a tanszéki határokat a lehető legtágabban fogjuk föl, s természetesen beleértjük azokat az oktatókat is, akik az idő közben megszűnt Kazinczy utcai főiskolán modern magyar irodalomtörténetet tanítottak. A tanszéken működik egy Babits prózai műveinek kiadásával foglalkozó szövegkiadó munkaközösség, amelynek tagjai a textológiai munkájuk során felhalmozott tudásukra támaszkodva figyelemre méltó kutatási eredményeket értek el, tartozzanak a tanári testülethez vagy a doktoriskolai hallgatók közösségéhez. Mint minden tanszéknek, a miénknek is van vonzáskörzete, amely kiterjed egyetemi hallgatókra, doktoriskolai hallgatókra és fiatal szakemberekre is. Az elkövetkező három napon az írástudók eme gyülekezete, a tanszék és annak szellemi holdudvara ad számot arról, hogy a kiválasztott tárgykörben milyen friss felismerésekre jutott.

A kiválasztott tárgy Babits Mihály életműve. Mire ez a nagy sietség? – vetődik föl a kérdés, hiszen a költő 125. születési évfordulóját csak jövőre ünnepeljük, s 2008-ban emlékezünk meg ama folyóirat, a Nyugat megalapítása 100. évfordulójáról is, amelynek Babits élete bő utolsó évtizedében szerkesztője volt. A József Attila-centenárium sikeres megünneplése meggyőzött arról, hogy nem elég akkor szereplésre jelentkezni, amikor a témának dömpingje van. Az ilyen alkalmak akkor sikeresek, ha akadnak vállalkozók, akik idejében, már előzetesen elvégzik a szakma felkészítését, a szellemi talaj megművelését, hogy a magvak termékeny földbe hulljanak.

Miért kell Babitsról eszmét cserélnünk? Erre a kérdésre pozitív és negatív érvek két sorozatával lehet felelnünk. Mert szeretjük és változatlanul szívesen olvassuk és tanítjuk műveit. Mert a hagyományok e nagy tisztelőjét és termékeny kiaknázóját szellemi örökségünk legjavához soroljuk. Mert Babitsban a nagy költőt és a kiemelkedő esszéistát tiszteljük. Mert a XX. század első fele irodalmi életében betöltött szerepe nélkül nem lehet megérteni a korszak irodalmát. Mert az utóbbi évtizedek szövegkiadásainak és tudományos publikációinak köszönhetően mára eljutottunk jelentősége árnyalt és kiegyensúlyozott fel- és elismeréséhez, s ezt az értékes tudást nem hagyhatjuk ebek harmincadjára. Ezek a pozitív indokaink.

Mert Babits örökségének kiiktatása érdekében nem sokkal a halála után hadjárat indult, s a költőt és gondolkodót egy korszak kultúrpolitikája megbélyegezte, bűnbakká tette és igyekezett a legteljesebb mértékben kiszorítani az értéktudatból. Mert később más derék és jóra való, de nyilvánvalóan kisebb jelentőségű pályatársait sorolták eléje és ül-

döntetésben sorstársa, Kosztolányi Dezső elé. Mert kijátszva velük szemben a korszak óriásait, Ady Endrét vagy Móricz Zsigmondot, a versenyben vigaszágra sorolták vissza őket. Mert egy későbbi időszakban, kétségbe vonva korszerűségét, immár nem Adyt, hanem a vele eladdig ugyanazon bélyeget viselő ifjúkori barátját, Kosztolányit játszották ki „bezzeg” gyanánt vele szemben. Babits tehát nemcsak megérdemli, hogy ma eszmét cseréljünk róla, de rá is szorul erre az újraértelmezésre és újraértékelésre.

Konferenciánk azonban nem összeesküvés Babits mellett, nem eltökélt apológia védelmében. Büszke vagyok rá, hogy fogalmam sincs arról, hogy tanár társaim, doktoriskolai és egyetemi hallgatóink hogyan értékelik majd a költőt, milyennek látják értekező és művészi prózáját, milyen bizonyítvány állítanak ki irodalomszervezői tevékenységéről. Abban a költő, író, esszéista és szerkesztő ismeretében bizonyos vagyok, hogy nagyon kellemetlen meglepetések nem érhetnek. Az újraértékelés és újraértelmezés legyen tehát a lehető legnyitottabb. Egyetlen fontos követelmény, hogy a három napos rendezvény végére lássunk tisztábban a Babits-kérdésben, tegyünk egy újabb lépést az életmű megértésében. Ebben a szellemben kívánok eredményes munkát a konferenciának.

Tverdota György

